

Només en queden les restes

Llevat d'excepcions comptades, els monuments i símbols de l'època de la dictadura han anat desapareixent a Catalunya. En queden pocs, i en mal estat. El temps, i els ajuntaments democràtics han col·laborat a fer desaparèixer aquests símbols de les memòries.

Eduard Company

Els monuments franquistes d'arreu del Principat han anat sofrint un reciclatge que ha deixat l'herència de l'anterior règim en quatre testimonis escampats, sense simbologia, i sovint en un estat d'erosionada decrepitud. Per exemple, a l'Hospital Militar de Barcelona, a l'entrada del carrer de Can Alegre, en obres actualment, pot observar-se la inscripció Hospital Militar del Generalísimo, en lletres de metall, rovellades i fragmentades.

De fet, el que primer es va traure van ser les plaques dels carrers, substituint-ne la nomenclatura espanyola per la catalana i canviant-ne, quan el nom del carrer o l'avinguda ho requeria, el franquista per l'original. Són de sobres conegudes l'Avenida del Generalísimo, la de José Antonio Primo de Rivera o la del Marqués del Duero, antigues i actuals avingudes de la Diagonal, Gran Via de les Corts catalanes o Paral·lel. Altres, han adoptat un nou nom, com la plaça Francesc Macià, que ha substituït la franquista Calvo Sotelo, etc.

A part de les plaques dels carrers, també han sofert un reciclatge els monuments o símbols que va deixar escampats la dictadura a cada ciutat o poble de Catalunya. A Molins de Rei, per exemple, hi havia la plaza de los Caídos, amb un monòlit franquista al centre que va ser conegut popularment per «monument a la trempera», donades les similituds fàl·liques de part de l'estètica dictatorial.

L'ajuntament —PSUC—, va reconvertir la plaça i hi aportà una nova significació. Ara és la plaça dels Caiguts 1936-39, en commemoració de les persones desaparegudes du-

DOMENECH UMBERT

DOMENECH UMBERT

Símbols franquistes a Barcelona.

rant la guerra civil, dels dos bàndols. Un cas semblant és el de Tortosa. Però ací, el reciclatge dut a terme, a causa de l'aparatositat del monument i de la ubicació, no sembla ser tan efectiu. El monument és un gran monòlit de ciment armat al mig del riu Ebre, sobre un pilar d'un antic pont, al centre just del nucli urbà. Commemorava la victòria nacional de la batalla de l'Ebre i duia la corresponent inscripció, el jou i les fletxes, i l'àguila franquista. Ara queda el monòlit sol, sense inscripcions i recorda la batalla com a fet històric. Però encara hi ha una certa polèmica per a fer-lo fora, ja que el seu caràcter franquista sembla massa evident.

Quant als monuments i símbols que encara estan per traure, s'ha d'esmentar un gran monòlit al Castell de Montjuïc, a Barcelona. La inscripció que du és la següent: «*Barcelona a S.E. el Jefe del Estado, Francisco Franco Bahamonde, que hizo posible la incorporación del castillo de Montjuich al goze y disfrute de la ciudad*». La situació, enfront just del mirador, i les dimensions —potser tres pisos d'alçada— el fan ressaltar estrepitosament. Al mateix Castell, hi ha l'estàtua equestre de Franco, ara al museu militar, on resa la inscripció «*...ayuntamiento de Barcelona que en reconocimiento le erigió esta estatua ecuestre*». Agraïment de l'ex-alcalde Porcioles.

Encara resta, també a Barcelona, l'àguila franquista a la façana de l'entrada central de l'hospital militar i el monument als caiguts, a l'avinguda Diagonal —dinamitat sense èxit diverses vegades—. Al monòlit a José Antonio Primo de Rivera, a l'avinguda Infanta Carlota, se li han llevat els símbols, amb la poca fortuna, però, després de tant de temps n'ha quedat la petjada a la superfície.

A Sant Vicenç dels Horts —Baix Llobregat— hi ha el Puente del Generalísimo, amb un bloc de ciment armat amb la medalla de Franco. I a Lleida, a l'Institut Màrius Torres, una gran àguila franquista encastada a la façana, que no es pot traure per la seva pètria solidesa. I centenars, milers, de *yugos i flechas* estan escampats arreu, en forma de petites plaquetes, als edificis construïts sota «protecció oficial». □